

Kultūras teorija un vēsture

(A, 2 KP)

- Kursa nosacījumi:
 - Kontroldarbs (50%)
 - Eksāmens (50%)

Džons Kenedijs (*John Kennedy*)

- □ I am certain certain that after the dust of centuries has passed over our cities, we, too, will be remembered not for our victories or defeats in battle or in politics, but for our contribution to the human spirit.

- Es esmu pārliccināts, ka tad, kad gadsimtu putekļi jau būs pārklājuši mūsu pilsētas, mūs atcerēsies nevis par mūsu uzvarām un sakāvēm kaujās un politikā, bet par mūsu devumu cilvēka garam.

- Kas ir kultūra?

Kā un vai iespējams definēt kultūru?

Kas ir kultūra? `

- Reprēzentācijas
- Simbolu pastarpinājums
- Regularitātes
 - Kā cilvēki sadzīvo savā starpā
- Kultūra = vēsturisku zīmju un mantojumu kopums, ar kuru indivīds skaidro pasaulē notiekošo

Colo, colui, cultum

- 1) apstrādāt, audzēt;
- 2) apdzīvot, dzīvot;
- 3) rūpēties, pūlēties, cītīgi darboties ar kaut ko;
- 4) pielūgt, godināt, izrādīt uzmanību (kults)

“Culture is that complex whole, which includes knowledge, belief, arts, morals, law, customs and any other capabilities and habits acquired by man as a member of society”
(Edward Burnett Tylor, 1871)

- Mūsdienās – izpratņu daudznozīmība, bet pārsvarā sašaurina un attiecina uz literatūru un mākslu

Kultūra

- Viss, kas cilvēka radīts?
 - Pretstats dabai – pārveidotais mainīgais
 - “Par sievieti nepiedzimst, par to top”
- Iekoptais, uzlabotais, kultivētais
 - Kvalitatīva nozīme
 - Mērķtiecīga cilvēka aktivitāte
- Nozīmes un jēga, kas piešķirta lietām un norisēm, lai orientētos un izvēlētos
 - Pieredze, kas tradicionāli uzkrāta un tālāknodota

- Kultūras teksti

Marķīzs de Sads (*Sade*, 1740-1814)

- “Visu laikmetu un dzimumu baudkāri – tieši jums es velt veltīju šo darbu.
- Barojieties ar tā principiem: tie stiprina jūsu kaislības.
- Šīs kaislības, kurām vēsā un noplukusī morāle mēģina jūs iebiedēt, vienīgais līdzeklis, ko daba lieto, lai cilvēkbūtnēm palīdzētu sasniegt dabas mērķus.
- Tikai ieklausieties šajās brīnišķajās kaislībās; tās ir vienīgais avots, kas vadīs jūs laimē.”
 - Ļaunuma dabiskums un kultūras disciplīna?

Georgs Zimmels (*Simmel*, 1858-1918)

- “Kultūra ir dvēseles uzlabošana, ko kultūra sniedz netieši... no iekšienes, pateicoties sabiedrības intelektuālajiem sasniegumiem, vēstures produktiem: zināšanām, dzīves stiliem, dzīves pieredzei.
- Viss tas veido kultūras ceļu, pa kuru subjektīvais gars atgriežas atpakaļ pie sevis augstākā, uzlabotā stāvoklī.”

Dalījumi

- Augstā ↔ Populārā/masu
- Modernā ↔ Tradicionālā
- Globālā ↔ Nacionālā <=> Lokālā
- Aktīvā ↔ Pasīvā
- Garīgā ↔ Materiālā
- Kultūra kā māksla ↔ Kultūra kā dzīves forma
- Kultūra kā ideāls ↔ Kultūra kā dzīves forma
- Emiskā (*emic*) ↔ Etiskā (*etic*)

Gērtas Hofstedes 5 kultūras vērtību dimensijas

- Individuālisms ↔ Kolektīvisms
- Maskulīnisms ↔ Femīnisms
- Zema ↔ Augsta nedrošības pieņemšana
- Ilgtermiņa ↔ Īstermiņa orientācija
- Zema ↔ Augsta varas distance

Kas nav iespējams bez kultūras?